

Виенски тези за езикова политика – 11+1 изисквания за укрепване на общественото участие

Виенските тези за езикова политика са разработени от международна група експерти (вж. линк) в навечерието на 17. Международна конференция на учителите по немски език (IDT 2022). Те бяха представени в рамките на Международната конференция на учителите по немски език 2022 и приети на заключителното заседание на 20. август 2022. Тезите са насочени към политиката, както и към специалистите. Те следват мотото на конференцията: участвай с езика. (mit.sprache.teil.haben)

Основна цел на изучаването и преподаването на езици и на едно езиково образование, преплетено с професионалното обучение, е развитието на способността за дискусия, която улеснява и подпомага отговорното сътрудничество в процесите на решаване и равнопоставеното участие в обществото.

1. Изучаването на немски език се случва в **многоезично общество**. Самите обучаеми внасят в обучението многоезични и мултикултурни опит и компетентности, които трябва да се вземат предвид. Една езикова политика, която взема предвид обществени и индивидуални ресурси, както и глобални и регионални перспективи и дадености, трябва да подкрепя това. Езиковата и културната хетерогенност на обществото трябва да се отразява в оформянето на учебните материали и предложения за учене, в учебните планове, в избора на учебно съдържание, в образованието и квалификацията, както и в изследванията.
2. **Международни сътрудничества** трябва да бъдат финансово и структурно облекчени и поощрявани. Те са особено успешни тогава, когато всички страни са равноправни и сътрудничеството се базира на открит и транспарентен обмен, за който трябва да се осигурят съответните рамкови условия. От особена подкрепа и признание се нуждаят съюзи за немски като чужд и/или втори език, за да могат те чрез стабилна позиция да могат да изпълнят своите задачи относно свързване и трансфер на експертиза.
3. Основен принцип на ученето и преподаването на немски език трябва да бъде идеята за **упълномощаване**, т.е. изграждането на езикова компетенция, която от самото начало е заложена на самостоятелно продължаващо обучение и участие в обществото и на работното място. На различните интереси и потребности на обучаемите трябва да се отговори с ориентиран към потребностите и разнообразни предложения. Те не са „човешки ресурси“, а трябва да се приемат и пазят като субекти с тяхното човешко достойнство. Това важи както за професионално специфичното обучение по немски език и за обучението на възрастни, така и за ученето и преподаването на немски език генерално.
4. Езикови репертоари могат да улеснят участието в обществени процеси. Езиковото обучение в миграционен контекст затова трябва да се ориентира към **жизнените**

реалности на мигрантите и тяхната необходимост от професия и ежедневие. Езиковите знания трябва да бъдат разделени от правни въпроси относно престоя и не бива да се изискват като централна предпоставка за пазара на труда или за получаване на социални услуги. Езикът не бива да бъде злоупотребяван като инструмент за дискриминация.

5. **Училищното обучение по немски език** в световен мащаб трябва да може да бъде организирано така, че **целият езиков репертоар** на учениците да се използва като ресурс и езиковото обучение да се преплита със специализираното, както и с предаването на надпрофесионални компетентности. Учебните планове и учебните цели трябва да бъдат формулирани в съответствие с това и езиковото поощряване и езиковото обучение трябва да протича от предучилищното образование до края на училищното образование **общовалидно**.
6. В контекста на висшето образование трябва **стипендиантските програми и насърчаването на изследванията** да се изградят с държавна подкрепа, за да се повишат мобилността и възможностите за сътрудничество на студенти, преподаватели и изследователи, които дават съществен принос към успешното изучаване на езици. На тях трябва независимо от социално-икономическия им бекграунд да им се улесни достъпът до желаните студентски и изследователски предложения, особено за престоите в немскоговорящите страни.
7. **Изследването** не бива да се получава или ограничава от (образователната) политика. Неговата **свобода и разнообразие** в предмета Немски като чужд език/ Немски като втори език трябва да бъдат осигурени. Резултатите от изследването на обучението по немски като чужд или втори език трябва да се възприемат от (образователната) политика и да се превърнат в съответни мерки. Трансдисциплинарното и международното сътрудничество в изследването също трябва да се поощряват, както и отваряне на научната комуникация за глобалното специализирано общество и широката общественост.
8. **Обучаващите** в световен мащаб трябва да получат достъп до **висококачествени предложения за квалификация**, които отговарят на високи стандарти за качество и вземат предвид последните развития на предмета, както и регионални и институционални различия в съответните култури на учене и преподаване. Различни финансови предпоставки не бива да представляват пречка. Участието в квалификационни предложения трябва да се поощрява с всички възможни средства и да се признават и оценяват по достойнство в съответния професионален контекст.
9. **Условията на труд на обучаващите** в училищни и извънучилищни заведения трябва да се подобрят. Става въпрос за осигуряване на подobaващо заплащане, балансирано съотношение между време за преподаване и време за подготовка и последваща работа, както и за отношения по назначаване с дългосрочни перспективи и по-нататъшни възможности за квалификация.

- 10. Дигиталната промяна** разкри многообразие от нови възможности за ученето и преподаването на езици, напр. в присъственото обучение, за самостоятелни учебни фази и във виртуалната класна стая. Дигитализацията улеснява и международните сътрудничества в областта на изследванията и езиковата политика. Във всеки случай дигиталните предложения не бива да заместват обмена при физически срещи и не бива да водят до съкращаването на персонални ресурси на място. За да не засили още повече дигитализацията съществуващи вече диспропорции, трябва достъпът до дигиталния свят да бъде осигурен за всички, напр. под формата на съответно техническо оборудване и възможности за квалификация.
- 11.** Ученето на немски език се разбира като езиково обучение, което обхваща и естетическо и културно-рефлексивно учене, както и улеснява дискусиата относно устойчиви начини на живот, човешки права и равнопоставеност на половете. Ученето на езици трябва да поощрява чрез изграждане на дискурсна възможност на една **култура на мира и ненасилието**, както и оценяването на културното разнообразие. С това езиковото обучение допринася за **устойчиво развитие** и за укрепване на космополитичното поведение.

Езиковата политика трябва да се установи като **самостоятелно политическо поле**, което се позиционира равнопоставено в дискусии с други политически полета и да не се счита както досега само като материя на напречно сечение. Установяването и оформянето на езикова политика като самостоятелно политическо поле е също задача на отделните държави, както и на наддържавни и недържавни институции и мрежи и се разбира винаги на основата на общественото и индивидуалното многоезичие и на целта на участието.

20.08.2022

Препоръчан начин на цитиране: Работна група Езиково-политически тези /2022/: Виенски тези за езикова политика. Приети в рамките на 17. Международна конференция на учителите по немски език.

Online: <https://www.idt-2022.at/site/dieidt/sprachenpolitischethesen>

Членове на работната група /в азбучен ред/: Рудолф де Силя, Анна-Катарина Драксл, Ренате Файстауер, Томас Фриц, Матиас фон Гелен, Моника Яницка, Матиас Юнг, Пунийт Каур, Лиана Константииду, Ингер Петерсен, Сандра Райтбрехт, Юлия Рук, Ханес Швайгер, Бригите Зоргер, Томас Щудер